

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA

CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT, AGRICULTURA I PESCA

5281 *Acord del Ple de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears sobre el Pla director sectorial de residus no perillosos de Mallorca (130E/17)*

En relació amb l'assumpte de referència, i d'acord amb l'establert a l'article 25.3 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, es publica l'Acord del Ple de la CMAIB, en sessió de 11 d'abril de 2019,

DECLARACIÓ AMBIENTAL ESTRATÈGICA

L'art. 6 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental estableix els plans o programes que són objecte d'una Avaluació Ambiental Estratègica ordinària.

1. Antecedents

Actualment existeixen dos Plans directors sectorials de residus no perillosos vigents a Mallorca. D'una banda hi ha el Pla Director Sectorial per a la Gestió de "Residus Urbans de Mallorca (PDSGRUM), aprovat el 2006. D'altra banda, tenim el Pla Director Sectorial de Residus de Construcció-Demolició, Voluminosos i Pneumàtics fora d'ús de Mallorca (PDSRCDVPFUM), aprovat el 2002.

Aquests dos Plans ja han tengut un cert recorregut temporal, i de llavors ençà s'han detectat punts de fricció, incompatibilitats. També s'ha de destacar que la matèria és molt important en la nostra societat actual, i que es troba en constant evolució. Els nous dissenys de les instal·lacions incorporen les tecnologies més avançades i les millors tècniques disponibles. En els darrers anys, ha sobrevingut nova normativa estatal i europea, i la UE ha promogut noves línies estratègiques que fomenten la reducció de producció de residus, la seva recuperació, la reducció del consum energètic i l'economia circular.

Tot plegat ha contribuït a crear la conjuntura adequada per a l'elaboració i tramitació d'un nou Pla, el Pla Director Sectorial de Residus No Perillosos de Mallorca (PDSRNPM), que integra els dos PDS i, alhora, crea l'entorn propici per al desenvolupament d'un nou model actualitzat per a la més eficient gestió dels residus no perillosos de Mallorca. Té una vigència de 2018 a 2030, de manera que si al seu termini no se n'ha redactat un de nou, quedarà prorrogat automàticament.

2. Objecte del pla

El PDSRNPM serà l'instrument de què es dotarà el Consell Insular de Mallorca per fer front als reptes estratègics i objectius en matèria de residus.

Els objectius generals són els següents:

1. Unificar en un sol pla director totes les tipologies de residus no perillosos simplificant així les eines de planejament i aprofitant les sinergies.
2. Definir la xarxa d'infraestructures per a la gestió correcta dels residus no perillosos de l'àmbit d'aplicació del pla en base a les necessitats de gestió actual però també futura segons els objectius de gestió de residus que s'apunten a nivell autonòmic, estatal i europeu.
3. Establir una xarxa de tractament de residus orgànics propera a la població per tal de minimitzar l'impacte i el cost del transport d'aquests residus i apropar el tancament del cicle de la matèria als llocs d'origen.
4. Definir la ubicació de la xarxa d'infraestructures maximitzant l'ús de les reserves actuals definides per al tractament de residus i reduint d'aquesta manera l'ocupació de sòl addicional.
5. Identificar les millores d'accessos i infraestructures auxiliars a les diferents zones de tractament de residus.
6. Ordenar i protegir el medi ambient rural i urbà, el patrimoni cultural i el paisatge d'acord amb el Conveni Europeu del Paisatge i el seu desplegament estratègic a l'illa de Mallorca procurant la integració paisatgística i a tots els nivells dels equipaments i infraestructures per a la prevenció i el tractament dels residus en el seu entorn.
7. Definir a través de l'Estudi d'Impacte Ambiental elements de protecció per a la salut de la població i del medi minimitzant els efectes negatius derivats de la xarxa d'instal·lacions definida.

3. Elements ambientals significatius afectats pel Pla i mesures proposades

-Ocupació i consum de sòl: El consum de sòl nou del PDSRNPM en relació al PDSGRUM i del PDSRCDVPFUM és molt reduït. S'afecta una nova parcel·la (07055A012001720000YM) del Corral d'en Serra (Santa Margalida), amb una superfície de 168.718 m². Aquesta afecció no ve motivada per la necessitat d'ubicar-hi noves instal·lacions, sinó pels condicionants de l'autorització ambiental integrada (AAI) imposats per la Direcció General de Recursos Hídrics (inclou una zona d'infiltració a la vora del torrent de Son Bauló) i pel Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl (per zona de protecció contra incendis). Igualment, s'afecta una nova subparcel·la (07022A003005150000WS) a la vora de la zona humida de Son Navata (Felanitx), amb una superfície de 26.792 m². La raó rau en què la reserva de terreny que existia dins aquesta zona corresponia a una zona humida (llacuna) i, per tant, no apta per acollir instal·lacions de cap tipus. La inestabilitat del terreny i l'elevat risc d'infiltracions són aspectes completament insalvables.

Mesures proposades: Un dels objectius primordials plantejats al PDSRNPM és reduir al màxim el consum de territori. Per tant, només les dues parcel·les abans esmentades són noves afeccions. Tota la resta de noves instal·lacions s'ubicaran sobre terrenys ja reservats en els dos plans directors sectorials vigents. El mapa d'aptitud indica que la totalitat dels emplaçaments proposats es situen a les categories 1 i 2, per tant sòls aptes (1) o amb restriccions o condicionats (2) per admetre aquests tipus d'infraestructures segons el PTIM. La categoria 3, que són els sòls amb prohibició, o prohibit condicionat en casos determinats, no acullen cap instal·lació afectada pel present PDS. Dins la categoria 2 hi trobam la 2A que, segons la norma 19.2.B del PTIM, permet les instal·lacions E1 i E5 (que inclouen les de residus). Només entraria en aquesta categoria la zona 4 Alcúdia que, com sabem, no es contempla per ubicar-hi noves instal·lacions.

-Espais protegits: Les diferents zones on es troben les instal·lacions de tractament i gestió de residus no són dins espais naturals protegits. La zona 4 (Alcúdia) es troba annexa al Parc Natural de s'Albufera de Mallorca. Aquesta circumstància, a banda de la possible afecció de la instal·lació a la zona humida, ha determinat que el PDSRNPM no contempli executar cap instal·lació nova dins la reserva de terreny existent. Cap altra zona té una incidència directa sobre espais naturals protegits.

Mesures proposades: No se'n proposen atès que no es preveu impactes sobre aquest element ambiental.

-Altres espais de rellevància ambiental i connectivitat ecològica: Entre ells cal destacar l'ANEI Serra de Tramuntana, que envolta completament la zona 3 (Calvià). Dins aquest indret es renovarà la planta de compostatge. Entre els connectors ecològics cal esmentar, per la seva importància, el connector lineal na Borges – massís de Randa, regulat com ART. Es troba prop de la zona 2 Corral d'en Serra (Santa Margalida).

Mesures proposades: No se'n proposen atès que no es preveu impactes sobre aquest element ambiental.

-Hàbitats: No hi ha afecció directa sobre hàbitats. Les zones on s'han d'ubicar les noves instal·lacions són terrenys ja destinats a la recepció i gestió de residus. Per tant, presenten un elevat grau d'alteració. No existeixen hàbitats naturals. Les afeccions, si de cas, es podrien donar de manera difusa als hàbitats propers. En aquest sentit, les zones més sensibles serien Calvià i Santa Margalida. Calvià per estar envoltat d'ANEI i Santa Margalida per trobar-se a les proximitats del torrent de Son Bauló.

Mesures proposades: No se'n proposen atès que no es preveu impactes sobre aquest element ambiental.

-Flora i fauna: Les zones on s'han d'ubicar directament les noves instal·lacions no presenten fauna i flora destacables des del punt de vista de conservació. Són indrets que han estat usats des d'antic per a tasques relacionades amb els residus. No existeix fauna destacable a l'interior de les parcel·les, i la que pugui existir a les vores està acostumada al trànsit de vehicles, el renou i els altres impactes ambientals relacionats. La flora ha d'estar constituïda per espècies oportunistes, pròpies d'indrets afectats per l'alteració antròpica. També hi poden ser presents espècies invasores. Pel que fa a espècies rellevants, cal parlar de les dues espècies de tortuga de terra autòctones: la tortuga mora (Testudo graeca) prop de Calvià, i la tortuga mediterrània (Testudo hermanni) a la zona de Santa Margalida. És de gran importància la zona de Felanitx (Son Navata). Es tracta d'una zona humida habitualment visitada per un nombre important d'espècies d'aus, que hi troben un lloc favorable per descansar i alimentar-se. Podem destacar l'arpella (Circus aeruginosus), la cel·la marbreca (Marmaronetta angustirostris), el toret (Ardeola ralloides), l'avisador (Himantopus himantopus) i la fotja (Fulica cristata). La cel·la marbreca i el toret són espècies amenaçades (la primera En perill d'extinció i la segona Vulnerable), i afectades pel Pla Homeyer, de conservació d'aus aquàtiques. L'acció 14 d'aquest Pla de protecció ja indica la importància de Son Navata per a aquestes espècies i fixa, com un dels objectius a assolir, millorar l'hàbitat.

Mesures proposades: Establir distàncies de seguretat entre les instal·lacions i el medi que l'envolta. Reducció del risc d'atropellament de la fauna mitjançant la plantació de vegetació específica que dificulti l'accés de la fauna als accessos. Igualment, utilitzar la vegetació per derivar la fauna present cap a indrets no perillosos. Instal·lar plataformes a les basses per evitar ofegaments de les aus. Evitar l'accés de fauna a les basses de lixiviat. Evitar la mortalitat de la fauna deguda a l'aplicació de biocides. Implementar mesures per prevenir l'

electrocució i/o col·lisió de les aus a línies elèctriques. En l'apartat de condicionants es proposa que es soterrin les esteses per evitar definitivament aquest risc. Seguiment, en el pla de vigilància, d'atropellaments i de les poblacions de les dues espècies de tortugues de terra. Prohibició de l'ús de filferro de pues als tancaments perimetrals per evitar l'afectació a les aus per impactes.

-Ambient atmosfèric: El pla té com un dels objectius fonamentals la protecció de l'atmosfera. L'ús de les millors tècniques disponibles (MTD) i l'adaptació a la normativa sobrevinguda implicarà canvis favorables en matèries com la generació de renous, olors i contaminació lumínica.

Mesures proposades: Control de la maquinària per assegurar que no s'excedeixin els valors límit d'emissions de gasos. Transport en camions d'àrids i terres tapats amb lones, per evitar la dispersió de pols. Control automatitzat dels paràmetres de compostatge per assegurar que es realitza correctament. Fermentacions intensives i maduracions en recinte tancat per reduir la generació d'olors i possibilitar la captació de gasos. Recomanació de realitzar estudis d'olors als EIA. Transport de llots en camions estancs i tapats hermèticament. Equips de les instal·lacions que no superin els límits de potència acústica requerits. Recomanació de realitzar estudis acústics i lumínics als EIA. Pavimentar els vials exteriors de trànsit rodat per reduir les emissions de pols.

-Residus: En el moment actual, hi ha dues línies de residus que presenten problemes greus de gestió per la capacitat real de les plantes existents i les previsions demogràfiques. Es tracta de la fracció orgànica de recollida municipal (FORM) i els llots de les EDAR. Amb la nova proposta del PDSRNPM es pretén dotar de les infraestructures necessàries les diferents zones de tractament de residus. Algunes plantes es clausuraran (Ariany i Sa Pobla), d'altres es renovaran (Calvià) i se'n faran de noves (Santa Margalida, Son Reus i Felanitx). Les instal·lacions estan dimensionades segons la prognosi realitzada a l'efecte.

Mesures proposades: Una gran part de les mesures proposades a l'EAE persegueix aconseguir reduir els impactes que el transport i la gestió dels residus que es du a terme a les instal·lacions generen o poden generar sobre el medi ambient.

-Energia i canvi climàtic: Pel que fa a l'emissió dels gasos d'efecte hivernacle, el fet de descentralitzar els centres de recepció dels residus i apropar-los als diferents nuclis afavoreix reduir el consum de combustible en el seu transport. Tanmateix, el fet que es promogui una major recuperació de la fracció residus implicarà un major volum de recollida i, per tant, més viatges de camions. Finalment, la major recuperació també afectarà a què un menor percentatge de residus sigui valoritzat energèticament i, per tant, es produeixin menys GEH. El balanç global és positiu.

Mesures proposades: Instal·lació de mètodes de reducció del consum energètic (il·luminació, funcionament de les instal·lacions); si és possible, implantació de sistemes de plaques solars; en les plantes de producció de biogàs, possibilitat d'instal·lar sistemes de cogeneració per obtenir energia per autoconsum; els projectes constructius incorporaran MTD per aconseguir la màxima eficiència energètica als edificis.

-Cicle de l'aigua: Un dels impactes ambientals més important lligat a aquest tipus d'instal·lació és la contaminació difusa de les aigües superficials i subterrànies. Els residus generen lixiviats que, sense les oportunes mesures protectores, podrien arribar a les aigües naturals i generar importants problemes ambientals. També hi ha la qüestió dels fangs de depuradora aplicats sobre el terreny. Especialment durant l'estiu, si no estan degudament compostats, poden produir molèsties a la població com mals olors, proliferació d'insectes, etc. Els fangs han de tenir la composició química que determina la normativa específica abans de disposar-los sobre el terreny. Una excessiva concentració de metalls pesants comportaria la consideració del residu com a perillós i caldria un tractament de descontaminació específic. Una de les zones per ventura més sensibles seria la zona del Corral d'en Serra (Santa Margalida), a la vora del torrent de Son Bauló. Tanmateix, l'AAI incorporava la necessitat d'establir una zona d'infiltració per aquesta qüestió segons el condicionant de la DGRRHH, i per aquest motiu s'ha afectat una parcel·la. A totes les zones s'efectuen anàlisis periòdiques per determinar els nivells de contaminants.

Mesures proposades: moviments de terres fora de l'època de pluges; impermeabilització de superfícies; compostatge a zones sota coberta; recollida i gestió adequada de lixiviats i dels diferents tipus de pluvials; dimensionament adequat dels dipòsits de pluvials, que tendran un ús intern a la instal·lació; mesures de prevenció de fugues i vessaments; mesures per evitar l'entrada d'aigua a les zones d'emmagatzematge; recomanable tenir sistemes de depuració de les aigües sanitàries que, en tot cas, seran gestionades adequadament; realitzar un control periòdic de les aigües freàtiques; és convenient tenir un pla de gestió de les aigües a tot l'àmbit de la instal·lació.

-Riscos naturals: La reserva de sòl de la zona d'Alcúdia es troba afectada per APR d'inundacions del PTIM i per zona d'inundació potencial segons l'Atlas de delimitació geomorfològica de xarxes de drenatge i planes d'inundació de les Illes Balears. No es troba afectada per ARPSI (Àrees de Risc Potencial Significatiu per Inundació). Tot plegat ha fet recomanable excloure la instal·lació del PDSRNPM. També existeix el risc d'incendi. Per a la zona de Santa Margalida el Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl, ja proposà en el seu moment un condicionant que es va incorporar a l'AAI.

Mesures proposades: supressió de qualsevol instal·lació a la zona 4 Alcúdia per evitar qualsevol risc d'inundació o afeccions a la zona humida; mesures contra incendis; extremar precaucions a zones amb maquinària i acumulacions de matèria vegetal seca.

-Paisatge i patrimoni: Les instal·lacions de recepció i gestió de residus suposen un important element perturbador del paisatge. Es tracta d'elements artificials, sovint realitzats amb materials i coloracions no concordants amb el medi que l'envolta.

Mesures proposades: establir zones de transició perimetrals; cromatisme adequat de les instal·lacions; apantallaments vegetals; integració de vegetació en el disseny de l'espai; correcta naturalització de les zones verdes; vials adequadament dimensionats; utilització sempre que sigui possible de vials permeables. L'EAE recomana elaborar un estudi d'integració paisatgística previ a l'execució de les obres. Respecte a aquesta qüestió es recorda que l'article 17.4 de la Llei 12/2016 indica clarament que els EIA han d'incloure un annex d'incidència paisatgística, i quin ha de ser el seu contingut.

4. Resum del procés d'avaluació

Fase Prèvia de Consultes

Tal com preveu l'art. 19 de la Llei 21/2013, l'òrgan ambiental va redactar el Document d'Abast, a data 23/11/2017, que va ser tramés al Consell Insular d'Eivissa en data 30/11/2018. A mesura que s'anaren rebent, també es remeteren a l'òrgan substantiu els informes del Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari, Servei de Mines, Direcció General de Qualitat Ambiental, Agència Balear de l'Aigua i la Qualitat Ambiental i Servei de Planificació al Medi Natural.

Fase d'informació pública i de consultes

L'acord d'aprovació inicial del PDSRNPM fou publicat al BOIB núm. 116, de 20/09/2018 i va estar en exposició pública entre 21/09/2018 i 27/11/2018. Fou anunciat a dos diaris, al portal web del Consell i al taulell d'edictes en el termini abans esmentat.

Durant aquest termini s'han rebut al·legacions o informes de 52 administracions, entitats, empreses i particulars, amb un total de 309 al·legacions.

Totes les al·legacions han estat valorades, i han quedat classificades en un dels següents tres tipus: no estimada, estimada parcialment i estimada. A continuació figura una fitxa per a cada al·legació amb la valoració que se'n fa d'ella.

Es presenta una matriu amb totes les al·legacions presentades i les seves dades, així com en quina de les tres categories han quedat classificades.

Fase de consultes pera l'elaboració del document d'abast:

L'òrgan ambiental, durant la fase de consultes de cara a l'elaboració de l'informe d'abast, va consultar les següents administracions:

- Departament de Medi Natural (DG Espais Naturals i Biodiversitat)
- Departament Tècnic de Coordinació i Gestió de l'Aigua (DG Recursos Hídrics)
- Departament d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus (DG Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus)
- Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari (DG Agricultura i Ramaderia)
- Amics de la Terra
- Terraferida
- GOB
- Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears (FELIB)
- Agència Balear de l'Aigua i Qualitat Ambiental (ABAQUA)
- Direcció Insular de Residus, Departament de Medi Ambient, Consell de Mallorca
- Servei de Mines, Direcció General de Política Industrial, Conselleria de Treball, Comerç i Indústria
- Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic, Conselleria de Territori, Energia i Mobilitat

De tots aquests informes, només el del Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari i el del Departament d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus arribaren abans de l'emissió del informe d'abast.

De la resta de consultes realitzades, a la CMAIB arribà resposta de ABAQUA, Departament de Medi Natural i Servei de Mines. Tots aquests informes foren remesos a l'òrgan substantiu, si bé no tots ells entraren a temps per tal de poder ser considerats a l'EAE.

5. Conclusions

Per tot l'anterior, el Ple **acorda**,

Primer.- Formular declaració ambiental estratègica favorable respecte al Pla Director Sectorial de Recursos No Perillosos de Mallorca amb les següents condicions:

1. Cal preveure mesures per evitar la degradació de les instal·lacions que el PDSRNPM preveu tancar a Ariany i Sa Pobra.

2. Les línies elèctriques de les noves instal·lacions hauran d'anar soterrades per evitar l'afecció sobre les aus per col·lisió i electrocució. I es recomana que també es faci per a les que ja estan en funcionament.

3. Cal extremar les precaucions per evitar que el funcionament de la planta de Son Navata afecti la zona humida annexa i que la de Santa Margalida ho faci sobre el torrent de Son Bauló, ambdós molt propers a les instal·lacions i amb importants valors naturals. Els controls analítics han de ser freqüents, per detectar el més aviat possible possibles contaminacions i poder prendre les mesures ambientals adients.

Es recorda que:

-Les instal·lacions en funcionament en horari nocturn, com és el cas, segons l'article 6.3 de la Llei 3/2005, de protecció del medi nocturn de les Illes Balears, han de presentar una memòria que justifiqui la necessitat de l'enllumenat. La il·luminació s'haurà d'adaptar al que diu l'article 6.5 d'aquesta llei així com la norma 44 del PTIM.

-En el desenvolupament dels projectes de les instal·lacions que es desenvolupin derivats del present PDSRNPM, caldrà realitzar els estudis acústics necessaris per garantir que els límits de renou es troben per davall dels llindars establits normativament i que no es produeixen molèsties sobre la població.

Tot i que s'informa favorablement el PDSRNPM d'acord amb la previsió de la Disposició Transitòria primera de la Llei 8/2019, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears, que preveu, excepcionalment, la tramitació separada del Pla de prevenció i gestió de residus no perillosos de l'illa de Mallorca, la CMAIB segueix considerant preferible un sol document que reuneixi els aspectes estrictament territorials i els de gestió i prevenció, tal i com plantejava el document d'abast de 23 de novembre de 2017. En tot cas, es recorda que la revisió, que s'ha de produir en el termini de sis anys per imperatiu de la llei de residus, ha de comportar la unificació dels dos plans en un de sol.

Palma, 15 d'abril de 2018

El presidente de la CMAIB

Antoni Alorda Vilarrubias

